

nemen, dat hij in staat was de geheele schuld van het Syndicate te voldoen. Deze kennis is gelijk te stellen met „the fullest information,” welke door middel van de algemeene vergadering ook aan de aandeelhouders was medegedeeld. Tegen de accountants kon dan ook geen eisch tot schadevergoeding met succes worden geldend gemaakt, aldus concludeerde het Hof.

d. L.

De vooruitzichten voor den jongen accountant in België

De prijsuitreiking aan de geslaagden voor het eindexamen van een Handelschool te Brussel was voor één der leeraren aanleiding tot het houden van eenige beschouwingen over de vooruitzichten der gediplomeerden, en wel in het bijzonder over de opleiding en de positie van den accountant. Evenals in ons land tijdens de opkomst van het accountantsberoep de voorname plaats van den accountant in het Engelsche economische en maatschappelijke leven als voorbeeld en doel is gesteld, wordt ook in België naar het evenaren der Engelsche beroepsgeenooten gestreefd. Zulks blijkt uit de volgende woorden van den spreker: „Mais l'avenir réserve à l'expert-comptable belge un rôle aussi important que celui de l'accountant en Angleterre, où l'expert occupe un rang sociale comparable à celui des personnes exerçant une profession libérale. Pour toutes les questions on s'en réfère à un accountant. N'y a-t-il même pas plusieurs accountants parmi les parlementaires anglais?”

Vóór den oorlog kon men het aantal Belgische accountants stellen op 250 à 300. Zij waren georganiseerd in een vereeniging van boekhouders, waarin zij door hun gelijken werden beschouwd als primus inter pares. Hoewel het aantal thans is verdubbeld (afgezien van de duizenden pseudo-accountants), zal de toekomst eerst recht de gelegenheid bieden om de accountants hun veelzijdige diensten te laten verrichten, en wel speciaal door de volgende factoren.

1. Een wetsontwerp is ingediend tot regeling van de contrôle van de boekhouding van notarissen, deurwaarders, curatoren en andere beheerders van eigendommen van derden, overwegende, dat de Staat, die het ambt instelt, de verplichting heeft het goede beheer te verzekeren, waartoe zij niet beter dan van de diensten van den accountant kan gebruik maken.
2. De inrichting van de administraties der overheidslichamen is zoodanig verouderd, dat een belangrijke taak van den toekomstigen accountant de verbetering van de inrichting en de controle van die administraties zal zijn.
3. De opkomst van de naamlooze vennootschappen heeft tengevolge het betrekken van het spaarkapitaal der burgerij in de financiële plannen der ondernemingen. Daartoe is echter noodig, dat het bezittende publiek ook vertrouwen heeft in de leiding dier ondernemingen. Volgens de bestaande handelsrechtelijke opvattingen moet dit vertrouwen worden gewonnen door de autoriteit der commissarissen; deze kunnen zich echter laten bijstaan door een accountant. De spreker vervolgt dan:

„Or, dans la pratique, c'est le conseil d'administration qui parvient à imposer sa volonté: les actionnaires qui devraient décider étant en minorité. Vous comprenez que dans ces conditions — et c'est fort humain — les contrôleurs, étant choisis par les contrôlés, se garderont bien de se mettre en opposition avec leurs administrateurs, facilitant ainsi l'accomplissement d'actes qui mettent en péril l'épargne publique.

Certes, même la présence d'un expert-comptable n'extirperait pas les racines du mal. Il faut plus. Il faut que la loi garantisse à l'expert-comptable commissaire, en même temps que son indépendance la parfaite stabilité de ses fonctions. Il est étonnant qu'en Belgique, cet aspect du problème d'économie nationale n'ait ému davantage l'opinion publique. Le pays, doit-

il attendre quelques catastrophes financières ou devrait-il, en prévision de ces probabilités, réagir, et sinon devancer, tout de même emboîter le pas aux autres pays en obligeant les sociétés à présenter aux assemblées générales des bilans approuvés par des experts qualifiés et indépendants comme c'est le cas en Angleterre.”

Ten aanzien van de organisatie van het beroep merkt de spreker op, dat een wettelijke regeling noodzakelijk is. Niemand mag naar zijn meening den titel van „expert-comptable” dragen, die niet is ingeschreven in een door de Regering aan te leggen register. Het recht tot inschrijving dient te worden verkregen door de verwerving van een diploma na het afleggen van een Staats-examen of van een examen aan een Universiteit of andere erkende instelling van Hooger Onderwijs. De houder van het diploma mag echter eerst worden ingeschreven na een leertijd van één jaar bij een practiseerend accountant.

d. L.

BOEKBEOORDEELING

Dr. G. Th. J. Delfgaauw, De Grondpolitiek van de Gemeente Amsterdam. Uitgave H. J. Paris. Amsterdam.

In een in 1933 verschenen publicatie van het Nederlandsch Instituut voor Volkshuisvesting en Stedebouw, getiteld „Gemeentelijke Grondbedrijven in Nederland” en bewerkt door schrijver dezer boekbeoordeling, wordt een beeld gegeven van den omvang en de beteekenis van een zestigtal gemeentelijke grondbedrijven. De totale oppervlakte van het door deze bedrijven beheerde grondbezit beliep op 31 December 1931 ruim 15.000 H.A., waarvan de boekwaarde bedroeg rond f 437.500.000.— waartegenover een schuldbedrag stond van circa f 336.700.00.—.

Uit deze cijfers spreekt wel duidelijk de belangrijke plaats, welke de grondexploitatie in het geheele bestel van het gemeentelijk overheidsbeheer thans inneemt. Om deze reden beschouwen wij het als een goede gedachte van Dr. Delfgaauw, om zijn academisch-proefschrift, waarop hij promoveerde en dat thans ter bespreking voor ons ligt, aan dit onderwerp te wijden.

In een knap geschreven studie van niet te grooten omvang, behandelt de schrijver de verschillende economische vraagstukken, waartoe de gemeentelijke grondpolitiek aanleiding geeft, dit begrip opvallende als het geheel van de maatregelen, waarmede de gemeente door middel van eigen grondbezit leiding aan de stadsuitbreiding poogt te geven. Hij behandelt deze vraagstukken aan de hand van een schets van de ervaringen, welke op dit gebied werden verkregen door de hoofdstad des lands en welke hij blijkbaar van nabij heeft leeren kennen of heeft kunnen bestudeeren. De vraag rijst al aanstonds, of hierin niet een gevaar schuilt voor een te eenzijdige belichting en behandeling der materie. Blijkens de cijfers, voorkomende in het in den aanhef van dit artikel genoemde overzicht, heeft van de zestig daarin behandelde gemeenten het Amsterdamsche grondbedrijf het grootste grondbezit (op 31 December 1931 ruim 2800 H.A.); in deze gemeente heeft men in den loop der jaren zoowel verkoop als erfpacht toegepast, de erfpacht in verschillende vormen en nuanceeringen; ten opzichte van de financiering van het bedrijf zijn verschillende wegen bewandeld; dit zijn alle factoren, welke dit gevaar tot geringe proporties terugbrengen. Uiteraard kunnen en behoeven ook niet alle bij het Amsterdamsche grondbedrijf opgedane ervaringen evenmin als de hier gevolgde richtlijnen en toegepaste stelsels en methoden voor de andere gemeenten als maatgevend te worden aanvaard. Verschillende omstandigheden en verhoudingen kunnen het nood-

zakelijk of wenschelijk maken een eigen, afwijkenden weg te bewandelen, hetgeen dan ook in de praktijk niet zelden plaats vindt.

Schrijver geeft in zijn studie een historische schets van de ontwikkeling van de gemeentelijke grondpolitiek te Amsterdam, verdeeld over twee hoofdstukken, waarvan het eerste behandelt de grondpolitiek vóór de invoering van het erfpachtsstelsel, hetwelk in het laatste decennium van de vorige eeuw een aanvang nam, terwijl het tweede is gewijd aan het erfpachtsstelsel. In het eerste hoofdstuk stelt hij scherp tegenover elkander de stadsuitbreidingen in de zeventiende en die in de negentiende eeuw, waarbij duidelijk naar voren komen de gevolgen van een gewijzigde houding van de overheid ten opzichte van het vraagstuk der stadsuitbreiding. Na 1800 blijkt de stadsuitbreiding en evenzo de grondpolitiek meer en meer te worden een zaak voor het particulier initiatief. Het heeft nog langen tijd geduurd, voordat de gemeente zeer geleidelijk aan is begonnen en voortgegaan met onteigeningen of aankopen van voor de stadsuitbreiding in aanmerking komende gronden, waarbij rekening moest worden gehouden met het gemeente-crediet en waarbij de opvatting, dat de gemeente niet behoorde te doen, wat ook aan particulieren kon worden overgelaten, remmend werkte.

Een belemmering voor nieuwe aankopen was voorts gelegen in het gevolgde stelsel van financiering, n.l. de aanwending van de uit verkoop van grond verkregen provenuen voor de betaling van nieuwe aankopen, waarbij dus de uitbreiding van nieuw bezit werd vastgekoppeld aan en afhankelijk gemaakt van de resultaten der grondexploitatie. In dit verband wijst schrijver op de sterke en snelle prijsstijging van bouwterreinen, welke van 1860 tot 1900 valt waar te nemen, een verschijnsel, dat zich in het meerendeel onzer groote steden heeft voorgedaan. Maatregelen, welke ten doel hadden om de gemeenschap van de voortdurende stijging der terreinprijzen te doen profiteren, werden eerst getroffen, toen die prijsstijgingen reeds gedurende een lange reeks van jaren de algemeene aandacht hadden getrokken. Ook hierin staat Amsterdam echter niet alleen; het zelfde kan men eveneens in vele andere gemeenten constateeren.

Als de meest doeltreffende onder de bedoelde maatregelen werd — naar schrijver opmerkt — algemeen beschouwd het erfpachtsstelsel.

De wording en de verdere ontwikkeling van dit stelsel te Amsterdam worden in het tweede hoofdstuk uitvoerig geschetst. Achtereenvolgens passeeren de revue: de erfpachtsregeling van 1896 (tijdelijke erfpacht, zonder toekenning van schadevergoeding voor de opstellen bij het einde van het recht); het voorstel van 1909 tot wijziging van de algemeene erfpachtsvoorwaarden en de invoering op 1 Januari 1916 van het stelsel van voortdurende erfpacht, welk stelsel thans nog van toepassing is. Onder deze nieuwe bepalingen, welke zich van de oude regeling onderscheiden o.m. door opname van de schadevergoedingsclausule, is blijkens de medegedeelde cijfers de erfpacht te Amsterdam tot groote ontwikkeling gekomen. Op 31 December 1932 was uitgegeven een oppervlakte van ruim 349 H.A. voor bouwterrein en ruim 153 H.A. voor industrieterrein, totaal ruim 502 H.A. Schrijver schetst de stemming ten opzichte van de erfpacht als volgt: „Reeds in 1907 werd verklaard, dat de erfpacht te Amsterdam burgerrecht had verkregen, thans kan daaraan geen twijfel meer bestaan. Van ernstige bezwaren wordt nauwelijks meer vernomen.” Voorts lezen wij: „De hypotheekbanken hebben meer en meer hun afwijzende houding tegenover het verstrekken van hypotheek op erfpachtsperceelen laten varen.”

Niet onopgemerkt kunnen we deze passage voorbijgaan: „Perceelen op erfpachtsgrond verheugen zich thans in een even ruime markt als perceelen op eigen grond; tegen het nemen van grond in erfpacht hebben de bouwondernemers in den regel geen

bezwaar, velen geven zelfs aan erfpachtsgrond de voorkeur boven eigen grond.”

De huidige crisis, welke de markt van onroerend goed, zoowel wat betreft de eigendommen op vrijen grond als die op erfpachtsgrond, totaal heeft ontwricht, heeft uiteraard niet nagelaten invloed op de erfpachtsuitgifte en op de waardeering van de erfpacht uit te oefenen. In verband hiermede is van groot belang de paragraaf, welke Dr. Delfgaauw wijdt aan „Erfpacht en conjunktuurwisseling.” De moeilijkheden, welke met betrekking tot de hypotheekverleening op erfpachtsgronden zijn gerezen, vinden naar de meening van den schrijver haar oorzaak in de verhoudingen op de kapitaalmarkt en in de daling van de waarde van onroerende goederen. Tegenover de in dezen tijd van verschillende zijden geuite meening, dat koopers van vrijen grond kunnen profiteren van een verlaagde hypotheekrente, plaatst schrijver de opmerking, dat ook het omgekeerde zich kan voordoen: misschien moet de koper straks zijn hypotheek tegen een verhoogden rentevoet prolongeeren, de canon wordt daarentegen nimmer verhoogd. Hij komt dienaangaande o.m. tot de volgende conclusie. „Er is derhalve, wat latere wijzigingen in de huurwaarde betreft, tusschen verkoop en erfpacht economisch geen verschil.” Aan het slot van deze beschouwingen meent schrijver te kunnen constateeren, dat wij thans een *prijzdaling* van de onroerende goederen zien, zonder dat wij nog kunnen zeggen of er van een *waardedaling* sprake is. In aanmerking nemende de daling der huurprijzen, welke zich nu toch wel geleidelijk gaat voltrekken, meenen wij deze opmerking niet geheel te kunnen onderschrijven.

Het valt niet te verwonderen, dat de schrijver in een afzonderlijk hoofdstuk speciale aandacht schenkt aan de financiering van het gemeentelijk grondbezit.

De bekende „bij-schrijvings”-politiek en al wat hierover in den Amsterdamschen Gemeenteraad te doen is geweest, vinden in dit hoofdstuk een uitvoerige bespreking. De schrijver spreekt zich zeer positief uit ten gunste van de financiering uit leeningsgeld van de uitgaven, welke de gemeentelijke grondpolitiek met zich brengt. Het Amsterdamsche Gemeentebestuur heeft hierover wel eens anders gedacht; in dit opzicht is geen constante lijn te ontdekken. In 1902 werd besloten om rente en aflossing van de leeningen voor de grondexploitatie in den Binnendijk-schen Buitenveldertschen Polder ten laste te brengen van den kapitaaldienst, dus om voor de hiervoor vereischte bedragen opnieuw te leenen. Onder den indruk, dat deze methode niet zonder gevaar was voor de gemeentefinanciën en bevreemd voor een nadeelig exploitatie-saldo, werd in 1911 besloten om voor het eerst gedurende het jaar 1912 jaarlijks een post van f 100.000, onder de gewone uitgaven op te nemen, met het doel een reserve te vormen tot dekking van eventuele nadeelige saldi, zoodat vanaf dat jaar de dienst van de ten laste van deze exploitatie komende grondleeningen gedeeltelijk uit „gewoon” werd gefinancierd. Deze bijdrage werd van het jaar 1915 af tot f 125.000 — verhoogd. In 1923, nadat vele gemeenten het Amsterdamsche voorbeeld hadden gevolgd en eveneens de „bij-schrijving” in haar finantieële politiek hadden opgenomen, veranderde de hoofdstad geheel van koers en keerde terug tot het vóór 1902 gevolgde stelsel van financiering der rente en aflossing uit den gewonen dienst. Deze toestand is blijven voortbestaan tot 1934, met ingang van welk jaar, voor den duur van de heerschende economische depressie, de aflossingen wederom naar den kapitaaldienst worden overgebracht. Dr. Delfgaauw meent dezen maatregel in het licht der huidige economische omstandigheden te moeten toejuichen. Wij hadden uit voorgaande beschouwingen begrepen, dat hij, afgezien van deze bijzondere reden, überhaupt een voorstander van een dergelijke politiek was. De schrijver laat het licht vallen op het „vrije” kapitaal van meer dan 50 miljoen gulden, dat Amsterdam als gevolg van zijn financieringspolitiek heeft weten te vormen, een bedrag dat uiteraard sterk wordt beïnvloed door de waarde,

welke aan de beschikbare gronden moet worden toegekend.

Sprekende over het Amsterdamsche grondbedrijf rept schrijver terloops (zie noot aan den voet van blz. 74) over het karakter en de organisatie van het bedrijf.

Zooals schrijver opmerkt, is het grondbedrijf aldaar niet georganiseerd als een zelfstandig bedrijf in den zin der Gemeentewet (art. 122 jo. art. 252, oud art. 114 bis). Het gevolg hiervan is, dat de inkomsten en uitgaven in de gemeenterekening worden verantwoord, terwijl de door het bedrijf gevoerde administratie een extra-comptabel karakter draagt. Wij voelen het als een leemte, dat schrijver op deze aangelegenheid niet wat dieper is ingegaan. Wel lezen wij in de korte toelichting, dat o.a. in verband met de omstandigheid, dat Amsterdam niet de „bijschrijving” toepast, geen behoefte werd gevoeld aan de organisatie in den zin als hiervoren bedoeld; hierbij blijft het dan ook. Hoe schrijver zelf over dezen beheersvorm denkt, vernemen we niet.

Van belang is de vraag, welke Dr. Delfgaauw in zijn financiële beschouwingen betreft, n.l. of het niet wenschelijk zou zijn, om, in meer of minder grooten omvang, tot verkoop van gemeentelijke erfpachtsterreinen over te gaan, teneinde langs dien weg de beschikking over vrijkomende kapitalen te verkrijgen. Het is begrijpelijk, dat hij, als voorstander van de erfpacht, dezen maatregel van de hand wijst. Van de argumenten, welke hij hiervoor aanvoert, noemen wij de volgende: de na-deelge gevolgen van de daling van het algemeen prijsniveau zouden eenzijdig op de gemeente worden prijsgegeven; alle kans op toekomstige waardeverhoging zou worden prijsgegeven; aan het erfpachtsstelsel zou een zware slag worden toegebracht. Deze quaestie verdiende een meer uitvoerige behandeling dan die, welke aan dit belangrijk onderwerp thans te beurt is gevallen. Wij denken b.v. aan de moeilijkheden, welke met de praktische uitvoering van dit denkbeeld gepaard zouden gaan,¹⁾ aan de positie van erfpachters, die door gebrek aan de daarvoor benodigde geldmiddelen niet van de gelegenheid tot koop gebruik zouden kunnen maken, enz. Dat schrijver een voorstander is van de erfpacht, merkten we reeds op; duidelijk blijkt zijn standpunt dienaangaande in het hoofdstuk, waarin hij behandelt de gemeentelijke grondpolitiek en haar beteekenis voor de stadsuitbreiding en de stadsontwikkeling. Voor een behoorlijke en voor de gemeente minst kostbare uitvoering van een uitbreidingsplan verdient, naar zijn meening, gemeentelijke grondexploitatie verre de voorkeur boven particuliere exploitatie. Hij voert hiervoor eenige belangrijke argumenten aan, welke, ook naar onze meening, voor een gemeentelijk grondbezit pleiten.

Een onmiddellijk en voortdurend contact met den gebruiker van den grond, hetwelk bij erfpacht mogelijk is, doch verloren gaat bij verkoop, acht schrijver, o.i. zeer terecht, van groot belang ten aanzien van de regeling der bebouwing. Het bekende arrest van den Hoogen Raad van 3 Maart 1905, het negatieve

karakter van servituten, de betrekkelijke waarde van het z.g. kettingbeding ten aanzien van de nakoming van opgelegde voorwaarden, op dit alles wordt nog eens de aandacht gevestigd ten gunste van de erfpacht. Weliswaar zijn het niet alle nieuwe geluiden, welke wij hier vernemen; in de logische redeneering van het vertoog zijn de argumenten echter zoodanig naar vorengebracht en uitgewerkt, dat o.i. bij een objectieve beoordeeling de conclusies, waartoe schrijver komt, aanvaardbaar zijn. Het valt niet te ontkennen, dat aan de erfpacht bezwaren verbonden zijn of dat de toepassing van dit stelsel tot moeilijkheden kan leiden. Ook de schrijver wijst hierop en waarschuwt, dat de beteekenis hiervan niet gering is te achten, hoewel men zich hierbij voor eenzijdigheid diene te hoeden. In dit verband wijst hij op de in den laatsten tijd meer actueel geworden quaestie inzake de privaatrechtelijke dan wel publiekrechtelijke regeling der bebouwingsvoorschriften, waarbij hij blijk geeft voorstander te zijn van laatst bedoelde regeling. In dit opzicht zal hij er op bedacht moeten zijn, dat velen hiéover anders oordeelen.

Een der belangrijkste elementen in de gemeentelijke grondexploitatie is wel de prijspolitiek. Verschillende problemen komen hierbij naar voren, welker oplossing voor een groot deel afhankelijk is van de inzichten omtrent de doelstelling van de gemeentelijke grondpolitiek.

Dr. Delfgaauw behandelt dit onderwerp zeer uitvoerig in het laatste hoofdstuk zijner studie, welke gelegenheid hij benut, om de verschillende theorieën omtrent den periferie-grondprijs onder de loupe te nemen.

Het zou ons te ver voeren, zeer zeker buiten de perken van een boekbespreking, indien wij zijn economische beschouwingen omtrent deze theorieën op deze plaats op den voet zouden volgen. Op blz. 169 formuleert schrijver zijn meening aangaande den periferie-grondprijs aldus: de prijs van periferie-terreinen, berust op het gestremde aanbod van deze terreinen, hetwelk bij voortgaande stadsuitbreiding de eigenaren daarvan in staat stelt om een voorkeursprijs te bedingen boven de geldende prijzen aan de ultra-periferie. Bij deze korte aanteekening moeten wij 't laten. De praktijk van het vraagstuk is trouwens dikwijls zoo geheel verschillend van de theoretische leer, in welke omstandigheid o.i. een verklaring ligt voor de zoovele tegenstrijdige meeningen aangaande deze quaestie. Wij keeren dan ook weer tot de praktijk terug en nemen met groote belangstelling kennis van hetgeen schrijver meedeelt omtrent de prijspolitiek van Amsterdam, welke in den laatsten tijd zooveel mogelijk op het kostprijsprincipe is ingesteld. Wij vernemen hieruit, uit welke factoren de administratie van het grondbedrijf in deze gemeente den kostprijs opbouwt. Hierbij wordt een ruim standpunt ingenomen, blijkende hieruit, dat alle kosten, welke aan de stadsuitbreiding zijn verbonden, o.m. de kosten van grachten, bruggen, eventuele toegangswegen, enz. als kosten van de bouwterreinen worden beschouwd.

Schrijver acht dit een juist standpunt, met welke meening wij het niet in alle opzichten eens kunnen zijn. Hoewel wij de meening onderschrijven, dat het gemeentelijk grondbedrijf, wat de belasting der kosten aangaat, op denzelfden voet moet worden behandeld als de particuliere grondexploitatie, willen wij er niettemin op wijzen, dat in het bijzonder in die gemeenten, waar „bijschrijving” van rente en aflossing plaats vindt, zeer onzichtig en bedachtzaam met de verdeling en belasting der kosten moet worden te werk gegaan.²⁾

²⁾ In dit verband wordt gewezen op de voordracht van Burg. en Weth. van Groningen, nopens de dekking van het tekort van het Grondbedrijf (Bijl. No. 93 van 1929). Hierin wordt gewezen op de zeer bijzondere omstandigheden, waaraan het groote geconstateerde taxatieverlies, hetwelk door de Gemeente moest worden bijgepast, moet worden toegeschreven. De kosten van aanleg van het Gorecht- en het Oosterhamrikkanaal waren n.l. voor een bedrag van f395.000.— ten laste van het grondbedrijf gebracht; zoo ook de kosten van het opspuiten met zeezand van verschillende terreinen, welk werk bij wijze van werkversnaffing was uitgevoerd.

¹⁾ In een door het Bestuur van de Vereeniging der Notarissen te 's Gravenhage onlangs aan den Raad der gemeente gezonden adres, betreffende omzetting erfpacht in eigendom, werd in overweging gegeven als koopsom vast te stellen de som, die oorspronkelijk als waarde voor de bepaling van den canon heeft gegolden. Burgemeesters en Wethouders wijzen in hun prae-advies op dit adres, opgenomen onder No. 556 van de Bijlagen van dit jaar, op de bezwaren hiertegen. In een adres van de Kamer van Koophandel en Fabrieken voor 's Gravenhage, dd. 17 November j.l. wordt het evenwel billijk geacht, dat niet wordt uitgegaan van vroegere maatstaven, doch dat de waarde van den grond zal worden bepaald door een arbitraire commissie. In dit verband zij de aandacht gevestigd op een dd. 8 November 1932 door den Heer J. Beerenborg, accountant te 's Gravenhage, aan den Raad voorgestelde regeling, waarbij de erfpachter den grond kan koopen, met dien verstande, dat de gemeente zoowel als de koper dezelfde rechten en plichten hebben als in het thans gebruikelijke erfpachtscontract plegen te worden opgenomen. Aan de gemeente zou dan de verplichting moeten worden opgelegd, om den grond na een bepaald aantal jaren (b.v. 75) voor den aanschaffingsprijs terug te koopen. Burgemeester en Wethouders brachten hieromtrent een afwijzend prae-advies uit (Bijlagen 1933 No. 606), waarmede de Raad zich verenigde.

Het argument, dat het in Amsterdam toegepaste systeem moet leiden tot vermindering van den ruwen-grondprijs bij aankoop van nieuwe terreinen, achten wij van meer theoretische dan van praktische waarde. Schrijver zal moeten toegeven, dat bij ont-eigening, waarbij de Rechtbank zich door geheel andere begin-selen kan laten leiden, beginselen, welke Dr. Delfgaauw scherp onder de loupe neemt, van dit argument maar weinig praktisch effect is te verwachten.

Wij moeten onze bespreking hiermede beëindigen, ons er van bewust zijnde, vele door den schrijver behandelde onderwerpen, waartoe deze veelzijdige materie aanleiding geeft, onbesproken te hebben gelaten. Wij doen dit niet, zonder onze groote waar-deering te geven voor Dr. Delfgaauw's belangrijke studie, waarmede de Nederlandsche literatuur over de grond-politiek onzer gemeenten werd verrijkt.

Th. M. GUNDLACH.

REPERTORIUM VAN TIJDSCHRIFT-LITERATUUR OP HET GEBIED VAN ACCOUNTANCY EN BEDRIJFSHUISHOUDKUNDE

Redactie: Mej. Dr. R. PHILIPS en Drs. G. L. GROENEVELD
voor bedrijfseconomie en J. P. DE HAAN en
J. C. SPANGENBERG voor accountancy

A. ACCOUNTANCY

II. HET ACCOUNTANTSBEROEP

An accounting perspective of society

Gattone, E. — Schr. bepleit toepassing van de methoden der accountancy voor de oplossing van sociale en economische problemen.

A II 2

The Journal of Accountancy October 1934

The future of the C.P.A.

Weissinger, C. — Voor de accountants zal een steeds grooter en belangrijker arbeidsveld komen, niet als „auditor” alleen, maar ook als econoom en „industrial engineer”. Zij moeten tenslotte niet slechts hun cliënten dienen, maar moeten trachten hun kennis meer ten algemeene nutte aan te wenden.

A II 2

The Journal of Accountancy October 1934

The professional accountant — yesterday, to-day and to-morrow

Jones, E. F. — Schr. behandelt de huidige positie van den accountant met betrekking tot het verleden en met het oog op de toekomst.

A II 2

The Accountants' Journal November 1934

IV. LEER VAN DE CONTROLE

Liability of accountants under securities exchange act of 1934

Spencer Gordon, — Besprekt de op de Securitiesact 1933 toegepaste amendementen, welke veranderingen in de verantwoordelijkheid van den accountant gebracht hebben.

A IV 2

The Journal of Accountancy October 1934

The role of accountancy in the average business

Annan, W. — In kleine en middel bedrijven, waar kostbare machines voor statistiekdoeleinden e.d.g. niet rendabel zijn, kan de accountant bij de inrichting van en de controle op de administratie in velerlei opzicht dit gemis nuttig aanvullen.

A IV 2

The Accountants' Journal October 1934

„A Model Audit”?

Redactie, — Kritiek op de accountantsverklaring in het jaarverslag van „Philips” in het bijzonder betreffende het geven van de omschrijving van de verrichte werkzaamheden, de benoeming door Directie en de genomen aansprakelijkheid voor de voorraden.

A IV 2

The Accountants' Magazine December 1934

B. BEDRIJFSHUISHOUDKUNDE

a. ALGEMEENE BEDRIJFSHUISHOUDKUNDE

IV. LEER VAN DEN KOSTPRIJS EN DE PRIJSVORMING

Uniform accounting for industry

Couchman, C. B. — De interpretaties van wat onder „uniforme” boekhouding moet worden verstaan zijn velerlei. Schrijver zet uitvoerig zijn gedachten over dit onderwerp uiteen, en veroordeelt scherp het

pleiten voor uniformiteit alleen ter wille van de uniformiteit zonder dat het verkrijgen van positieve voordeelen vaststaat.

B a IV 2b

The Journal of Accountancy November 1934

VI. LEER VAN DE ORGANISATIE

Overgang naar een stationnair bedrijfsleven

Liefmann, Prof. dr. R. — Wanneer de bevolking afneemt en het internationaal verkeer om politieke redenen aan banden wordt gelegd, komen de landen in den overgang naar een stationnair bedrijfsleven. De vooruitzichten voor een verdere expansie zijn gering. Bijzonder belangrijk is dan het probleem van de verdeling van de materiele goederen. Alleen een geleidelijke ontwikkeling, uitgaande van of samengaan met een geestelijke evolutie kan de oplossing van dit probleem brengen.

B a VI 1

De Bedrijfseconoom Juli/Aug. 1934

Les échelons de la distribution: les intermédiaires

Ponthiere, M. — De tusschenhandel kan in vele gevallen een nuttige functie verrichten; de onnutte organen zou men moeten beperken, natuurlijke tendenzen werken hier reeds aan mede.

B a VI 9

L'Organisation September 1934

Les magasins à prix uniques

Rosenthal, A. — Geeft een korte beschrijving van de geschiedenis van de eenheidsprijzenwinkels, alsmede van hun kenmerken.

B a VI 9

L'Organisation September 1934

De weg tot rationalisatie in overheids-administraties

Mulder, N. — Algemeene beschouwingen en aanduiding van enkele organisatie-problemen.

B a VI 13

Administratieve Arbeid September 1934

Autocratie en democratie in het beheer der naamloze vennootschap

Mey, drs. J. L. — In de wetgeving op de naamloze vennootschap ligt een tegenstrijdigheid: enerzijds wordt de aansprakelijkheid beperkt tot het bedrag der deelneming, anderzijds is de hoogste macht aan de aandeelhouders voorbehouden. Deze tegenstrijdigheid heeft geleid tot een terugdringen van de macht der aandeelhouders. Schr. schrijft haar ontstaan toe aan de ontwikkeling van het grootbedrijf.

B a VI 14

De Naamloze Vennootschap Nov. en Dec. 1934

Quelques conseils sur le chauffage

Blumenthal, L. — Beschrijft de werking, de voor- en nadeelen van de centrale verwarming (in het bijzonder van die met heet water).

B a VI 19

L'Organisation October 1934

VII. LEER VAN DE ARBEIDSVOORWAARDEN

Leerlingloonen bij serie- en massafabricage

Le Gué en Apeldoorn, — Dit vervolgartikel behandelt het leerlingloon bij de toepassing van verschillende loonstelsels.

B a VII 2

Administratieve Arbeid October 1934

Berekening van den omvang der werkloosheid als gevolg van prijsdaling in een gesloten economisch milieu

Goudriaan, Prof. dr. ir. J. — Schr. stelt een aantal formules, op, waaruit hij, in een gesloten economisch milieu, de werkloosheid kan berekenen, die als gevolg van zekere veranderingen in de prijsverhoudingen zal optreden.

B a VII 10

De Economist Dec. 1934

b. BIJZONDERE BEDRIJVEN

V. INDUSTRIE

Enkele indices aangaande de technische ontwikkeling langs nieuwe wegen in de voornaamste industriële landen

Hamburger, dr. ir. L. — Schr. onderscheidt een 3-tal vormen van groei en vooruitgang. Statistisch-economisch onderzoek ontbreekt op enkele moderne onderzoekingen na, waarvan schr. een inleidend overzicht geeft.

Schr. gaat dan over tot eigen onderzoek met behulp van octrooicijfers. Schr. concludeert op grond van de Engelsche octrooicijfers dat de gang van den technischen groei langs nieuwe wegen zelf langs lijnen van een groeicurve is blijven groeien. Uit de paralleliteit van octrooicijfers en het product van bevolking en reëel loon in de V. S. concludeert schr., dat de economische betekenis der octrooicijfers niet moet worden onderschat. Voorts ziet schr. een sprekende paralleliteit tusschen het 9-jaarlijksch voortschrijdend gemiddelde der Britsche octrooicijfers met het reële volksinkomen uit loonarbeid in Engeland en den monetair goudvoorraad der wereld. Schr. knoopt hieraan een groot aantal opmerkingen van zeer onderscheiden karakter vast.

B b V 1

De Economist Nov. en Dec. 1934

De toekomst der vliegtuigindustrie in Nederland

Dunlop, H. — Schr. somt een aantal motieven op, die pleiten voor vliegtuigbouw in Nederland. Regeeringssteun zou z.i. verantwoord zijn.

B b V 8

Econ. Statistische Berichten 21 November 1934